

KOMMUNSTYRELSEN

Infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30) – dnr I2019/01809/E

Sammanfattning

Betänkandet har många fördelar som kan leda till snabbare tillståndsprocesser, utveckling och snabbare utbyggnad av förnyelsebar kraft. I grunden är detta bra. Hänsyn till mindre elnätsbolagsvillkor måste tas. Vissa förslag anser vi skulle hanteras via skattelagstiftning.

Utredningen lyfter upp för och nackdelar på ett bra sätt. Bra att förslaget förordar att monopolen kvarstår genom koncessioner. En infrastruktur på elnätet har bästa förutsättningen för att vara bästa resursutnyttjandet för samhället. Att kvarhålla grundtanken att bästa nyttan är att ha ett elnät är positivt. Att släppa friare tyglar för IKN är ett sätt att bygga parallella nät speciellt eftersom dessa, enligt uppgift i utredningen, genom EU rätt även ska vara öppna och tillåta tredjepartstillträde.

Det icke koncessionspliktiga nätet innebär att det är utanför reglering och därmed verkar enligt andra konkurrensvillkor. Det menar vi inte är optimalt eftersom det leder till suboptimeringar. Pris mot kund är satt på likabehandlingsprinciper trots att kostnaden för att hantera olika kunder skiljer sig åt. Detta är incitament för vissa grupper att agera. Grundtanken att ha rätt till att byta elhandlare kanske inte är det kunden värdesätter mest i ekvationen. Vi delar dock tanken att vissa IKN är nödvändiga för att få till en snabbare utveckling och omställning inom exempelvis transportsektorn där en ny infrastruktur, som vi inte vet idag hur den ska se ut, behöver komma på plats. Dock menar vi att även nätbolaget med koncession ska ha möjlighet att delat i utvecklingen av denna infrastruktur.

Det bör vara samma krav på huvuddelen av IKN som på koncessionsmässiga nät. Annars uppstår en osund konkurrenssituation. Om man överför el för annans räkning bör huvudregeln vara att samma regler gäller som för koncessionspliktiga nät.

Det finns två utmärkande drivkrafter från kundkollektivet inom elnät idag:

Den ena är att prissättningen av nättjänsten inte är exakt och det finns en möjlighet att använda IKN utan reglering. Principen om kostnadsriktighet och principen om utjämnade tariffer får till följd att flerfamiljsbostäder i städer väljer en annan lösning för att minska kostnaderna. Flerfamiljsbostäder går ihop och delar på ett el abonnemang. Mätning inom det interna nätet (IKN) görs i egen regi eller med hjälp av en tredje part. Från myndigheter finns inga krav på dessa mätare. Anledningen till att detta uppstår är att det för kollektivet i många fall resulterar i en lägre kostnad. Det i sin tur beror på det lägre kravet på mätare, att du avstår möjligheten att välja elhandlare på enskild förbrukarnivå och att likabehandlingsprincipen gör att nätbolagen har grupperade taxor. Det skapar en möjlighet till optimering på individnivå. Paralleller kan dras till Elnätsutredningens slutbetänkande Elnätsföretag Särskild förvaltning och regionnätstariffer SOU 2001:73, avsnittet om flerpunktsleveranser samt regeringens proposition 2001/02:143. Samverkan för en trygg, effektiv och miljövänlig energiförsörjning. Tyvärr hände det inget efter den utredningen. Det är fortsatt ett problem på lokalnät mot

regionnätetsnivå som sporrar till investeringar som ej gagnar samhällsnyttan. Ett liknande incitament är detta. Vägen runt det skulle kunna vara att öppna upp för mer anpassad prissättning eller en förhandlingsmöjlighet fortsatt med tak enligt reglermodell. Utvecklingen som sker idag torde vara emot viljeinriktningen.

Den andra drivkraften är skattemässig. Genom att slå ihop flera små förbrukare och producera egen el kan man undgå att betala elskatt. Vi tycker det är bra att skapa incitament till ökad utbyggnad av förnyelsebar elproduktion. Men, ellagen bygger samhällsstruktur och ska vara mer stabil än skattelagstiftningen därför kan man ställa sig frågan om det är rätt att ändra i ellagen/förordningar för att hantera en viljeinriktning eller om det är mer fördelaktigt att ändra i skattelagstiftningen? Resultatet av förslaget är att det byggs upp parallella IKN nät. En onödig samhällsinvestering med ökade kostnader istället för att använda befintlig infrastruktur. Det borde finnas en möjlighet för företaget med områdeskoncession att ha inflytande i utförandet och kunna uppföra ett sådant nät på samma villkor. Tillåt nettodebitering, öppna upp för möjligheten att räkna ihop all el förbrukad inom fastighet/fastigheter för avräkning mot egen producerad el. Det torde vara mer resurseffektivt att gå vägen via skattelagstiftningen för att inte driva samhällskostnader i ny infrastruktur.

Elnätsbolagen är idag en stor potentiell möjliggörare inom elnätet. Utredningen andas att någon annan ska släppas in för att göra omställningen. Det är inte fel att fler aktörer hjälper till, men för att elnätsbolagen ska kunna använda sin kompetens och styrka skulle deras möjligheter till att hjälpa till och utveckla näten förstärkas. Idag är möjligheterna för dessa bolag begränsade av regleringen. Kanske inget problem för stora aktörer som hittar vägar runt, men för de mindre aktörerna är detta en barriär. Vi hade gärna sett något i förslagen som även möjliggör och uppmuntrar till att vara en del i omställningen och aktiv effektförvaltning. Att utredningen föreslår förändringar för att möjliggöra snabbare anpassning till nya omvärldsfaktorer är positivt.

Vi uppskattar även ambitionen till en förenkling av förfarandet med tillstånd för att möjliggöra snabbare processer.

Dock vad gäller **5.4. Förslaget att göra områdeskoncessioner på spänningsnivåer** är något vi är frågande till.

Lokalnäten bör kunna göra spänningsökningar i framtiden. Elanvändandet kommer att öka och med det effektbehovet. Från vårt perspektiv låser förslaget fast de mindre aktörerna på nuvarande nivåer, samtidigt som områdeskoncessionerna luckras upp med utökad möjlighet till IKN. En anledning som anges till att förslaget vill trycka tillbaka lokalbolagen på lägre spänningsnivåer är att de inte ska bygga parallella linjer med regionnätet. Det som är fel, om det är risken, är i så fall prissättningen på regionnätet. På samma sätt som det är fel på prissättning när kunder väljer annan lösning på lokalnätet. Fördelningsproblematiken slår tillbaka. Kanske skulle fördelningen ske på ett annat sätt för att inte skapa dessa incitament när prissättning inte speglar den lokala kostnaden. Det sätt det hanteras gör att några ska vara med och fördela, men inte alla.